

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

16.04.2018. Nr. 1-12/470

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai

Par Ūdenssaimniecības pakalpojuma likuma regulējumu attiecībā uz blakuslietotājiem

Konkurences padome (turpmāk – KP), veicot iesniegumu izvērtēšanu par ūdensapgādes pakalpojumu sniegšanu blakuslietotājiem, ir konstatējusi, ka Ūdenssaimniecības pakalpojuma likumā (turpmāk – ŪPK likums) ietvertās normas par ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu (turpmāk – Pakalpojums) sniegšanu blakuslietotājiem (ŪPK likuma 10.panta 7.punkts¹) tiek interpretētas dažādi.

KP ir saņēmusi divus iesniegumus no blakuslietotājiem. Abos gadījumos Pakalpojumu blakuslietotājiem nodrošina lietotājs, kuru namu apsaimniekotājs ir SIA „Rīgas namu pārvaldnieks” (turpmāk – RNP). Iesniegumos ir norādīts uz RNP darbības neatbilstību ŪPK likumā noteiktajam. RNP piemēro blakuslietotājiem *starpniecības maksu*, uzskatot, ka ŪPK likuma 10.panta 7.punkts nav attiecināms uz RNP sniegtajiem pakalpojumiem, nodrošinot Pakalpojuma sniegšanu.

KP veiktās izpētes laikā ir noskaidrots, ka RNP veic Rīgas domes (turpmāk – RD) īpašumā esošo māju apsaimniekošanu² saskaņā ar RD un RNP noslēgtajiem līgumiem³ turpmāk – Pārvaldīšanas līgums). Pārvaldīšanas līguma priekšmets un tajā noteiktie pienākumi un tiesības nosaka, ka RNP pilda uzdevumus, kas RD ir noteikti likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 3.punktā: „*racionāli un lietderīgi apsaimniekot pašvaldības kustamo un nekustamo mantu*”. Tādējādi faktiski Pārvaldīšanas līgums ir uzskatāms par deleģēšanas līgumu. KP secina, ka RNP veic sava īpašnieka – RD – deleģētus uzdevumus un RNP pienākums slēgt līgumu ar blakuslietotāju izriet no Pārvaldīšanas līguma, un RNP nevar tikt uzskatīta par starpnieku.

Izpētes ietvaros RNP ir norādījusi, ka blakuslietotājam – privātpersonai – RNP piemēro

¹Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 10.panta pirmās daļas 7.punkts nosaka, ka atbilstoši saņemtā ūdenssaimniecības pakalpojuma veidam pakalpojumu lietotājam ir šādi pienākumi: „[...] slēgt līgumu ar blakuslietotāju par savā īpašumā vai valdījumā esošo ūdensapgādes sistēmu vai kanalizācijas sistēmu izmantošanu, cenu par pakalpojumiem blakuslietotājam nosakot ar uzdevojumu, kas nepārsniedz 10 procentus no regulatora noteiktā tarifa vai pašvaldības noteiktās maksas par attiecīgo pakalpojumu, ja ūdensapgādes sistēmai vai kanalizācijas sistēmai ir blakuslietotājs”.

²Arī īpašumu, kuros nav privatizēti visi privatizācijas objekti, kā arī dzīvojamo māju, kurās ir privatizēti visi privatizācijas objekti, bet nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce.

³Ar 08.07.2016. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līgumu Nr.RD-16-418-lī, 30.05.2017. vienošanos Nr.RD-16-418-lī/1 pie 08.07.2016. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līguma Nr.RD-16-418-lī un 05.12.2017. vienošanos Nr.RD-16-418-lī/2 pie 08.07.2016. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līguma Nr.RD-16-418-lī.

starpniecības maksu – () euro mēnesī, savukārt juridiskajām personām maksa ir noteikta – (*) euro mēnesī. KP ir secinājusi, ka šī starpniecības maksa var būtiski pārsniegt maksājumu apmēru par blakuslietotāja pamatpakalpojumu – ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumu.*

KP arī ir konstatējusi, ka RNP noteiktā *starpniecības maksa* par Pakalpojumu blakuslietotājiem būtiski pārsniedz ŪPK likuma 10.panta 7.punktā noteikto pieļaujamo samaksu blakuslietotājiem – līdz 10% no regulatora noteiktā tarifa (šajā vēstulē arī – uzcenojums). KP skatījumā tieši šādam mērķim – sniegt Pakalpojumu blakuslietotājiem – ŪPK likumā ir iekļauts šis uzcenojums, kura ietvaros ir jānodrošina visi nepieciešamie pakalpojumi, t.i., jāveic visas darbības, lai Pakalpojums blakuslietotājiem tiktu nodrošināts, un šādu viedokli KP ir norādījusi RNP izpētes laikā. Atbildot uz KP pausto viedokli, RNP noraidīja iespēju Pakalpojumu blakuslietotājiem sniegt par ŪPK 10.panta pirmās daļas 7.punktā noteikto samaksu, jo tā nesedzot RNP sniegtā pakalpojuma blakuslietotājiem izmaksas, un norādīja, ka blakuslietotājam būtu jāmaksā:

1) par sistēmu tehnisko apkalpošanu, kuras izmaksu segšanai varētu tikt izmantots, tai skaitā ŪPK likumā noteiktais uzcenojums – 10% no tarifa:

*“Lai neradītu situāciju, ka pamatklienti tiek nostādīti netaisnīgā situācijā salīdzinājumā ar blakuslietotājiem, tad blakuslietotājiem saskaņā ar ŪPL [Ūdenssaimniecības pakalpojuma likums] [...] pakalpojuma cenas veidošanas nosacījumiem ir jāpiedalās izdevumu segšanā daļā par pamatklientu tīklu uzturēšanas un atjaunošanas darbiem. Izdevumu daļa blakuslietotājiem saskaņā ar ŪPL nosacījumiem veidosies niecīgā apmērā salīdzinājumā ar izdevumiem, kas tiek iekļauti Tāmē. Piemēram, blakuslietotājam patērējot 1 m³ ūdens, blakuslietotāja papildus maksājums par ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas tehnisko apkopi un uzturēšanu **būs tikai 0,155 euro ar PVN**, kas tiks novirzīti pamatklienta ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu uzturēšanas un tehniskās apkalpošanas izmaksu segšanai⁴”;*

2) starpniecības maksa par RNP sniegtajiem pakalpojumiem:

“ŪPL 10.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktie 10% ir nošķirami no Sabiedrības [RNP] izdevumiem par blakuslietotāju rēķinu un ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanu. Sabiedrība ŪPL izpratnē, kā arī blakuslietotāju līguma slēgšanas attiecībās nav pakalpojuma lietotājs, bet gan starpnieks⁵.”

Ir skaidrs, ka, sniedzot Pakalpojumu blakuslietotājiem, pastāvot objektīvam ekonomiskam pamatojumam, var rasties papildu administratīvie izdevumi⁶. Pārvaldīšanas līgumā ir noteikts, ka ar tā izpildi saistītos izdevumus Pārvaldnieks (RNP) sedz no dzīvojamo māju pārvaldīšanas laikā gūtiem finanšu līdzekļiem. Tādējādi RNP, kā jebkuram pārvaldniekam, nav cita avota izmaksu [kas neattiecas uz konkrētas dzīvojamās mājas pārvaldīšanu] segšanai, t.i., izmaksu, kas attiecas uz blakuslietotāju apkalpošanu, kā vien pašu blakuslietotāju veiktā samaksa. Kā norāda RNP, ŪPK likumā noteiktais pieļaujama uzcenojums, kas konkrētajā situācijā ir 0,155 euro/m³, varētu būt pietiekams, lai segtu izmaksas par sistēmu tehnisko apkalpošanu, bet no tās nebūs iespējams segt pārējās ar Pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas.

KP izpētē iegūtā informācija par blakuslietotājiem sniegtā pakalpojuma pašizmaksu

⁴ RNP 05.02.2018. vēstule Nr.1-1e/6548.

⁵ Atbilstoši RNP 27.02.2017. vēstulē Nr.1-1a/10721 ietvertajam skaidrojumam, Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 26.punkta izpratnē **starpnieks** — nodokļa maksātājs, kurš piedalās pakalpojumu sniegšanā vai preču piegādē, nekļūstot par šo preču īpašnieku vai faktisko pakalpojumu sniedzēju, lai īstenotu citu personu intereses pakalpojumu sniegšanas vai preču piegādes darījumos. Starpnieks izraksta nodokļa rēķinu un saņem atlīdzību tikai par savu sniegto starpniecības pakalpojumu.

⁶ RNP ir norādījusi, ka blakuslietotāju līguma slēgšanas pienākums nav Sabiedrības obligāto pārvaldīšanas darbību ietvarā Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma izpratnē, tādējādi Sabiedrībai minētā pienākuma izpildei, pastāvot objektīvam ekonomiskam pamatojumam, rodas papildu administratīvie izdevumi: vienreizēji izdevumi (līguma noslēgšana; tehniskās dokumentācijas izvērtēšana, kontroles skaitītāju uzstādīšanas vietas noteikšana), ikmēneša izdevumi – blakuslietotāja skaitītāju rādījumu nolasišanas izdevumi gadījumā, ja blakuslietotājs nenodrošina attālinātu rādījumu nolasišanu un to iesniegšanu pārvaldniekam aprēķinu veikšanai, kā arī grāmatvedības pakalpojumi (rēķinu izrakstīšana un nosūtīšana, maksājumu piesaiste un kontrole), juridiskie pakalpojumi (parādu piedziņa, līgumu administrēšana un kontrole) un lietvedības pakalpojumi (iesniegumu reģistrēšana, atbilžu sagatavošana) u.c.

pirmšķietami norāda, ka ŪPK likumā noteiktais pieļaujamais uzcenojums ne visos gadījumos var būt pietiekams Pakalpojuma sniegšanas blakuslietotājiem izmaksu pilnīgai segšanai. Tomēr KP skatījumā ŪPK likums neparedz par šī likuma 10.panta 7.punktā noteikto lielākas vai jebkāda veida papildu maksas iekasēšanu par Pakalpojuma sniegšanu blakuslietotājiem.

Tā kā Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) pārtrauga pašvaldību darbības likumību, kā arī pašvaldībām likumos un citos normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi, atbilstoši pašvaldību darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei, KP aicina VARAM tās kompetences ietvaros izvērtēt RNP, kas ir 100% RD piederoša kapitālsabiedrība, rīcības likumību, piemērojot starpniecības maksu blakuslietotājiem par Pakalpojuma nodrošināšanu. Vienlaikus KP aicina VARAM izvērtēt nepieciešamību precizēt ŪPK likuma regulējumu attiecībā uz blakuslietotājiem, lai novērstu konstatētās problēmas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S. Ābrama